

Devlet Memurları Kanun Tasarısı Üzerinde Odamızın Görüşleri

Devlet memurluğunda reform sözleri Osmanlı İmparatorluğu'nun son devirlerinde olduğu gibi cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar defalarca sıkırtıya atılmış ve bu konularda zaman zaman çözümler yapılmıştır. Cumhuriyet ağının temürin Kanunu ve Barem Kanunları devlet memurlarının hukuki ve malî durumlarını belli esaslara bağlamak, haklarda ve vebelş e birli ve eşitlik sağlamak için atılmış dilimli adıllardır. Ancak bu kanunların sağhyabşdikleri lisbi düzeltmeler ve ayarlamalar Türkiye'deki şartların gösterdiği önemli değişiklikler karşısında gerçelerin gerisinde kalmıya taamamış, sistemin yapısında gedikler açılmıştır. I

tkinH dünya savaşının ve bundan sonraki yılların Bu U arı devlet memurlarının ücret rejimini hâfjat pahalılığının artışına ayak uyduramaz hal getirmiştir. Bazı malî muhtariyet imkânlaşşibin faydalanabilen veya normal yolların dışıyıp çıkabilen idareler değişen şartları yakından şikâyet edebilirken sisteme bağlı kalmak zorunda bulunan idareler ehliyetli personelin **ellerindH** çıktığını, çalışmalarda verimin azalmasını, Jilete hizmet etme hevesinin kırıldığını gönjfclelerdir. Teknik gelişmeler İktisadî ve sosyal şBremeler zorunluğuy ile kurulan yeni İdarelerdi yerleşmiş ücret rejiminin imkânları zorlanma vey bu rejimin dışına çıkmıştır. Bazen dterlet personel iltiyacını karşılayabilmek amacı fl kendi kurduğı sistemi kendi eliyle **bozmakHe** gediklerden I faydalanmak zorunda **kalmıjt**

Plan bir il
resne g
ni bir d
murları malî c
la kalk masını
hayatı mesir
muştır

1. İlk 1960
2. Daires kuru
2. Mayiül 1961 t:

De
ç^klfuji Mu
ü:

1.1 -
BU gfi Mille Me
günlüf E,
Hsvlet p e,
haşirle ^.
rap

adi ve sosyal kalkınma dev-
inra devlet memurluğunda ye-
jüncesi yalnız idarenin ve me-
aktarı çıkmış, Türkiye'nin hız-
itikrarlı huzurlu, bir toplum
steyen kamu oyunun malî ol-

160 sayılı Devlet
lası hakkındaki kanunla
çalışmaya başlayan Dev-
klenen bu reformu ger-
şmalarına başlamıştır.

i komisyonlarında görü-
lemurları kanun tasarısı
tarafından 1962 yılında
lan hareket edilerek ha-

zırlanmıştır. ön rapor bakanlıklara, Üni ve 9 ite-
lere, daire ve kurumlara, kinm iktisadi Luçuk-
küllerine ve illerde gönderilmiş, İn snj urdan *gr-luh*
çeşitli düşünceler yeni personel hijjfnlftln lt-ntl
ilkelerini teşkil eden «Teklifler» halinde hüklims*
te sunulmuştur. Bakanlar Kurulu «Teklifler» ı
incelemiş 8 Mcıyıs IE>B tarihli tflp];mtısıTüfEi ka-
bul etmiş ve 21 Mayıs 1963 tarihli Resmî Gazel
tede yayınlamıştır.

Kanun tasarısı Bakanlar Kurulunca esasları
uygun olarak hazırlanmaya çalışılmıştır. Tasa-
rı yalnız genel VB katımı bütçeli daimlerde ça-
lışan devlet memurları için nnu kainin nsulu İye-
timlidir. İlimını ılıyırñj, lilil *isVüit* İktisutH te-
şekkülleri ile, UbuU mnlüill İdnrtlerie ilgili iki
ana personel kanunu tasarısının daha hazırlan-
ması gerekecektir.

Tasarı personel rejimindeki esasları, ana yön-
leri gösteren ve idareye düzenleme yetkisi ta-
niyan yetki kanunu mahiyetindedir. Teferruat
sayılan bazı konular meselâ sınıflandırma gibi
kanun hükümlerine göre yayınlanacak tüzükler
ve yönetmeliklerle düzenlenecektir. Sınıflandır-
manın tarifine göre, idarede gerekli bütün gö-
revler niteliklere, mesleklere ve devlet için taşı-
dıkları değere göre sınıflandırılacaktır. Tasarı-
da sadece belli başlı sınıflar ismen belirtilmiş,
bunların ve devlet hizmetinde tesbit edilebilecek
teferruatlı statüleri tüzüklere bırakılmıştır.

Tasarıda ele almağı notlardan biri de devlet
memurluğunu tam bir liyakat sistemini dayan-ı
dırmak olmuştur. Bu konuda konulan hükümle-
re göre bütün devlet memurları İçin açık yarış-
ma sınavları uygulanacak, tarafsız ve yetkili sı-
nav kurulları bu çalışmaları yönetecektir. Yeni)
sicil sistemi keyfiliği önleyen memurların genel
davranış tutumlarını ön plâna alan esaslara bağ-
lanmıştır. Göreve son verme müeyyedesinin uy-
gulanması halinde, idarî kazaya müracaat im-u
kânı belirtilmiştir. I

Çalışanlar ücret rejimi bakımından tasanda,
«Devlet Memurları», «Sözleşmeli Personel» ve
«yevmiyeli personel» şeklinde üç sınıfa ayrıl-
maktadır. Esas olarak tasarının kapsamına gi-
ren personel «Devlet Memurları» kategorisindeK
bulunanlardır. i

Kanun tasarısı ile bu günkü barem rejimi deP
değişmektedir. Aylıklar, hizmetin devlet için ta-
şdığı değere göre tesbit edilecektir. Her derece

ğın «Gösterge» rakamları bulunacak, bütçede kurumlar bakımından tesbit edilmiş rakamı ile belirtilen aylıkların rakamına çevrilmesi için bir tek kat olacaktır.

k görevleri» kaldırmakta; bu günkü rejimine son vermekte, her hizmetçi devlete ifade ettiği değere göre aylıklar hesaplanmakta, ödenekleri bu hesaba katılmaktadır. Buna memurların kendileri ile ve aileleri için ödeneklerde yenilikler getirmek, emeklilik gibi sosyal güvenliği esaslara bağlamakta bunların oluşturmuş olan haklardan daha aşağı iması ön görülmektedir. Tasarı memurların emekliliklerini sağlamak ve artırmak amacı ile bir «Yetiştirme eğitimi» rejimi getirmektedir.

memurları temsilcileri ile idare temsilcilerine ve danışmalarda bulunmaları için bir mekanizma kurulması ve meslek kuruluşları alanındaki faaliyetleri.

rdaki satırlar devlet memurları kanununda ana prensiplerini izah etmek bakımından tasarıya gerekçesinden alınmıştır. Bu prensiplerin ışığında tasarıya getirilen değişiklikler incelendiği takdirde mesleki faaliyetleri ilgilendiren konular ile genel koşullardaki noktaların tadile muhtaç olduğunu görülmüştür. Bu görüşlerimiz yazılı olarak memurların kanun tasarisini görüşmek üzere komisyon başkanlığına duyurulduğu gibi /iman komisyon çalışmalarına istisnai silintiyle de tesirli olmuştur gayret edileceği hususunda bilhassa göze çarpan ve mühendislik ilgilendiren özellik mühendislik seviyelerini ücret statüsü ne olursa olsun günkü durumdan daha aşağı seviyeye çekilmesini meyyal bir gayretin görüldüğüdür. Tasarıyla çeşitli maddelerde teknik personelin paragraflar ilâve edilmiştir. Sınıfının yapılması sırasında ne kadar gayret edilirse edilsin kanunun esas maddelerinde bulunan bu özelliğin giderilmesine imkân verilmelidir. Bütün bu hususlara rağmen günkü şekli ile kanunlaştığı takdirde üretilen teknik personel önce özel ve devlet iktisadi teşekküllerine kaydırılmalı teşebbüsleri için de benzer yapıldığı takdirde doktorlarda olduğu gibi dışına gitme yollarını araştırılacaktır.

irinde tesbit edilen oda görüşleri tasarıya göre aşağıda gösterilmiştir.

1. Madde 4-C yevmiyeli personelin

Kanunda «bedenen, belirli ve geçici sürelerle çalıştırılan kişiler» yevmiyeli personelin sayılmaktadır. Bu tarif net olmayıp mevcut sosyal sigorta, sendikalar kanunu ve halen % B. M. M. de bulunan çalışma kanunundaki talimlerle bağdaşmamaktadır. Görüldüğü gibi buradaki bahsedilen yevmiyeli personel deyimini ücretli personelden bahsedilmemektedir.

2. Madde 9 Yurt dışında davranışları

Yurt dışında devlet memurlarının davranışları bu madde de sayılmaktadır. Aynı davranışların yurt içinde de varit olması bakımından lüzumsuzdur.

3. Madde 26 Birlikte çekilme

Madde de mevcut «hizmeti aksatacak» tabiri subjektif olup memur aleyhine kötü kullanıma müsaittir. Çalışma hürriyeti bakımından ya tamamen kaldırılmalı veya «hizmeti durdurulacak nitelikte» şeklinde tarif edilmelidir.

4. Madde 28 Ticaret ve diğer faaliyetlerde bulunma yasağı.

Bu maddenin son paragrafındaki I memurun eşi ile ilgili hükme lüzum yoktur. Esasen faydasız veya bu hükme uymadığı takdirde I cezası da belirtilmemiştir.

5. Madde 59 istisnai memurların

Maddeye göre bu memurlar asli görevlerine döndükleri takdirde istisnai memurlukta geçen sürede kıdemleri değişmemektedir. Bu haksızlığın kaldırılması gerekir. Bu madde de bahsedilen memurluklar Cumhurbaşkanlığı Dairesi memurlukları Meclis ve Bakanlıklar özel Kalem Müdürleri, Vali, elçi ve milli emniyet teşkilatı memurlarıdır.

6. Madde 74 bu kanuna tabi kurumlar arasında memurların istekleri ile yer değiştirme şartları:

Madde de mevcut «Kurumların Muvafakatı» şartı memurların çalışma hürriyetini esasen kısıtlayıcı mahiyettedir. Bu şart yerine «Üst yönetime bildirme» şartı konulmalıdır.

7. Madde 75 Memurların diğer kurumlar ve kuruluşlara geçmeleri.

Ne yolda işlem yapılacağı hakkında memurların bilgisi yoktur. Zira iki ayrı kurumda görev ve demirleri farklı olabilecektir. Bu konuda yapılacak işlemin madde de açıkça belirtilmesi gerekir.

8. Madde 86 Bir göreve vekâlet şartları

Maddenin B fıkrasının «Mali, nakliyat ve teknik sorumluluğu bulunan» şeklinde de

rilr.
nik

lar

duk
teki
ceğ:
beli

lacaktır. Burada maddeye «tek-
llâvesl ön görülmüştür.

İkinci görev verilecek memur-

C fıkrası mühendisler bulun-
uller hariç ilçe, bucak belediyesi
adrolarında ek görev verilebile-
ndir. Gerekçe de bu hükmün il
, ar plânları tatbikatının devam-

yet bölgesine gitmesini teşvik etmeyecektir. Bu
sebeple madde 197 — Mahrumiyet yeri ödeneği
4 derece üzerinden ve bu derece aşağıda hudutla-
rı belirtilen gösterge gruplarındaki kat.sayıya
göre ödenir. 4. derece mahrumiyet yeri ödeneği
olarak gösterilen (a) miktarı her yıl bütçe ka-
nunlarında belirtilir. Diğer mahrumiyet yerleri-
nin ödeneği 4. derece mahrumiyet yeri ödeneği
olarak kabul edilen (a) miktarının aşağıda gö-
sterilen katlarına göre hesap edilir :

~Öl>atı>rj;- gurılulırmu tf>rn oıN-ıı^in iinl sıuyımı

ahi	derecesi	[, CHtaterge rflknmt (MİMİTİ 35D'ye lıulört 11 Kut,)	II. diirtftrg* raltınn ruii'dalı inn'c kaüarj	m. na>terg« rakının CtOl'den flfOli'c Jantar t S Kut.)
		4 &	s il	12 a
			6 n	9 a
		2 a	i a	
		a,	t o.	3 d

İl U
tedir
dişli
bir
değ
Wf
Hk
Urii

rolü için konulduğu söylenmek-
«jlediyelerin çok çeşitli mühen-
mevcut olup bunların her biri
ütün zamanını alacak kadar da
rla maddenin C fıkrası tabip ve
anda yazıldığı gibi il, ilçe ve bu-
,i teşmil edilecek şekilde değış-

12 Devlet memurluğundan çeki-
atanmaları:

mimin esas prensibi olan Uya-
nıkta kıdeme ve devamlılığa ön-
ir. Maddenin 84 ncü «Askerliği-
ıra devlet memurluğuna giren-
> maddesine paralel şekilde ha-
<ir.

196 mahrumiyet yeri derecesi ve

ideneği bir sosyal yardım ol-
uk zamları v.s. ücretlerde ya-
ında vergisiz olarak ödenmesi
ir.

97 mahrumiyet ödeneğinin mik-

Madde mah-
mutlak değ
lbit edilen öi-
liri fazla, yi
olacaktır. E

miyet ödeneğinin miktarını ya-
ni belirtmektedir. Bu suretle
• reğin az maaşlı memurlardaki
ek maaşlı memurlardaki tesiri
hal kaliteli memurun mahrumi-

13. Madde 202 Aile Yardımı Ödemeleri
Madde eşlere ve Çocuklara fınlujtrrılın ha
İlbd! aile yardımı BdeTı?EınSQ verilmeyi cflnl be
lırtmaktadır. Bu hal çalışanları bambelirge HM
ettiği gibi başka ijkildi- her hangi bir (ellri olan
İle odaletaltf tir durum yaratacaktır.

14. Geçici Madde 7 ve 8 E cetvelinde|*B
4/10195-sayılı kararnameye göre çalışsn
yeli personel :

- Bu personelin aldıkları ücret ne olursa ojn
yeni atandıkları sınıf kadrolarında girebilecekle-
ri derece ve kıdeme aylıklarını alacakları bu
madde ile hükme bağlanmıştır. Bu suretle halen
devlet hizmetinde çalışan bu kimselerin almakta
oldukları ücretleri müktesap bir hak olarak ta-
nınmamakta bazı hallerde ücretleri İndirebilecek-
tir. Planlı kalkınma devresinde teknik personele
olan ihtiyaç güzönünde tutulursa, madde ka-
nunlaştığı takdirde bu kimselerin düşük ücretöo.
devlet kadrosunda çalışmayıp buradan ayrıla-
cakları apaçıktır. Devletin bu noksanlığı na*1
telâfi edeceğinin düşünülmesi gerektir. Kaldfti
geçici 9 ncu madde ile özel sektörde çalışıp dev-
let hizmetine geçmeler için bir kıdeme tamnrıos-
tır. Aynı hakkın devlet hizmetinde yevmiyeli
çalışan kimselere tanınmaması adalet kaidesine
sığmaz.

ODAMIZIN SON YAYINLARI.

» ELEKTRİK TESİSLERİNDE EMNİYET YÖNETMELİĞİ ^ « " " ^
/ KUVVETLİ AKIM ELEKTRİK DAĞITIM TESİSATININ BAKIM, İŞLETME VE

^ S ^ T E ^ A ^ N S E L İ Ğ İ VE FENNİ ŞARTNAMESİ.
● E S T S S ^ A T ^ V E ^ T E S İ S L E R İ N İ N K A B U L L E R D E A * ^ T N A M E
● O D A M I Z D A N T E M İ N E D E B İ L L İ R İ > J V U